ÖNSÖZ 11

KISALTMALAR 15

GİRİŞ 17

BİRİNCİ BÖLÜM
KAFKASYA İLE DOĞU ANADOLU'DAN GÖÇ

A-KIRIM SAVAŞI VE SONRASI GÖÇ 27
1-Göçün Sebepleri 29
a-Hıristiyanlaştırma Siyaseti 32
b-Vergi ve Angarya 34
c-Sürgün ve Katliam 35
d-Rus Göçmenlerini İskân Siyaseti 37
2-Göç ve Göç Yolları 39
3-Geçici İskân Bölgeleri ve İskân Faaliyetleri 42
a- İstanbul 42
b- Trabzon 43
c- Samsun 44
d- Varna 47

B-DOKSANÜÇ SAVAŞI VE SONRASI GÖÇ 49
1- Göçün Sebepleri 49
2- Göç Hareketleri 53
a- Kars ve Havalisinden Göç Edenler 53
b- Sohum ve Havalisinden Göç Edenler 56
c- Batum ve Havalisinden Göç Edenler 58
d- Kuzey Kafkasya'dan Göç Edenler 61

C-GÖÇMENLERE YAPILAN YARDIMLAR 66
1- İaşe Yardımı 66
2- Arazi Tahsisi 68
3- Konut Yardımı 70
4- Göçmenlere Tanınan Muafiyetler 71

D-GÖÇLERİN SOSYAL VE EKONOMİK SONUÇLARI 72

İKİNCİ BÖLÜM
BALKANLARDA GÖÇ VE İSKÂN

A-RUM İSYANI VE SONRASINDA TÜRK-YUNAN NÜFUSU MESELESİ 79
1- Türk Göçü 80
2- Türklerin Mal Varlıkları 86
3- Firarî Rumlar 89
4- Tâbiiyet Meselesi 91

B-ÜSKÜP SANCAĞINDA GÖÇMENLERİN İSKÂNI 95
1- Göçün Sebepleri 96
2- Göçmenlerin Üsküp'e Sevk Edilmeleri 98
3- Göçmenlerin Memleketlerine Geri Dönüşü 99
4- Üsküp Sancağında İskân Faaliyetleri 100
5- Göçmenlere Yapılan Yardımlar 105
6- Göçmenlerin Sosyal ve Ekonomik Durumları 108

C-BOSNA-HERSEKLİLERİN GÖÇÜ (1878–1914) 113
1- Göçün Sebepleri 114
2- Osmanlı Devleti'nin Bosna –Hersek Siyaseti 118
3- Göç, Göç Yolları ve Göçün Bilançosu 119
4- Göçmenleri İskân Faaliyetleri 120
5- Göçmenlere Yapılan Yardımlar 122
6- Göçmenlerin Sosyal Yapıları 125

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ŞARK VE GARP MÜLTECİLERİ

A-ŞARK MÜLTECİLERİ 129
1- Göç Hareketleri 130
a- Geçici İskân Bölgeleri 130
b- Göç Yolları 133
c- Mülteci Sayısı 142
2- Aşair ve Muhacirîn Müdüriyet-i Umumiyyesi 142
a- Merkez Teşkilâtı 145
b- Taşra Teşkilâtı 147
c- Bütçe 148
d- Faaliyeti 152
3- Mültecilerin Yurtlarına Geri Dönüşleri 167
a- Geri Dönüş Bilançosu 175
b- Geri Dönen Mültecilere Yapılan Yardımlar 177

4- Göçlerin Sosyal, Ekonomik ve Siyasî Tesirleri 180
a- Demografik Tesir 180
b- Malî Tesir 181
c- Sosyal Tesir 182

B-GARP MÜLTECİLERİ 187
1-İlticanın Sebepleri 187
2- Göç ve Mülteci Sayısı 198
3-Mültecilere Yapılan Yardımlar 203
a- Sağlık ve Nakdî Yardım 203
b- Askerlik Muafiyeti 209
c- Vergi Muafiyeti 209

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
MÜLTECİLER

A-İRAN MÜLTECİLERİ (1900-1914) 215
1- İlticanın Sebepleri 216
2- İltica Talepleri ve Göç 218
3- Osmanlı Devleti'nin Mültecilere Karşı Tavrı 228

B-CEZAYİRLİLERİN TABİİYETİ MESELESİ 231

C-TRABLUSGARP ve BİNGAZİ MÜLTECİLERİ (1911-1912) 244
1-Göç ve Göç Yolları 246
2-Trablusgarp ve Bingazi Mültecilerine Mahsus Komisyonun Kuruluşu ve Faaliyetleri 249

D-RUS ORDUSUNDAKİ TÜRK ASKERLERİNİN OSMANLI TÂBİİYETİNE GEÇMESİ (1911–1917) 256
1-Rus Ordusundan Firar Eden Askerler 257
2- Muhacirîn-i Üsera 262

BEŞİNCİ BÖLÜM
DIŞA GÖÇ

A-BALKANLARDAN RUSYA'YA BULGAR GÖÇÜ VE GERİ DÖNÜŞ (1861-1862) 269
1- Göçün Sebepleri 269
2- 1861 Göçü ve Geri Dönüş 273
3- Babıâli'nin Aldığı Tedbirler 277
4- Bulgar Göçmenlerinin Türk Topraklarında İskânı 280

B-ANADOLU'DAN KAFKASLARA GAYRİMÜSLİM GÖÇÜ 283

C-ANADOLU'DAN AMERİKA'YA ERMENİ GÖÇÜ 288
1- Göçün Sebepleri 289
2- Amerika'ya Ermeni Göçü 291
3- Ermenilerin Anadolu'ya Geri Dönme Faaliyetleri 295

D-ARJANTİN'E GÖÇ 300

ALTINCI BÖLÜM
GÖÇ VE ETKİSİ

A-GÖÇMEN İSKÂN BİRİMLERİNİN KURULUŞU (1879-1912) 311
1- Göçmen Yerleşim Birimleri 311
a- Göçmen Mahalleleri 311
b- Göçmen Köyleri 314
2- İskân Siyaseti ve Bilançosu 327
3- İskan Bilançosu 331

B-GÖÇLERİN SİYASİ VE DEMOGRAFİK ETKİSİ 337
1-Millî Devletlerin Oluşumuna Etkisi 337
2-Nüfus Politikalarına Etkisi 344
a-Türkiye'nin Nüfus Politikası 347
b-Balkan Devletlerinin Nüfus Politikasına Bir Örnek: Bulgaristan 365

GENEL DEĞERLENDİRME 373

BİBLİYOGRAFYA 381

DİZİN 397